

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Bæredygtig skovdrift

Vejledning om tilskud til at beskytte
skovnaturtyper og -arter i Natura 2000-
områder

2013

Titel:

Bæredygtig skovdrift.
Vejledning om tilskud til at beskytte
skovnaturtyper og –arter i Natura 2000-områder.

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2013

Indhold

Indledning	5
1.1 Hvem kan søge om tilskud?.....	6
1.2 Hvilke arealer kan få tilskud?.....	6
Tilskudssatser	7
I. Skovnaturtypebevarende drift og pleje	8
1.3 Sikring af skovnaturtyper (A).....	8
1.4 Supplerende sikring.....	9
1.5 Bevaring af store træer til død og henfald (B)	10
1.6 Bekæmpelse af arter, der optræder invasivt (C).....	10
1.7 Etablering af naturlige vandstandsforhold (D)	10
1.8 Forberedelse til skovgræsning (E)	11
II. Ophør med drift i skovnaturtyper	12
1.9 Urørt skov (F).....	12
III. Arter	13
1.10 Særlig indsats for arter (G).....	13
1.11 Begrænsninger	14
Ansøgning om tilskud	15
1.12 Inden man søger om tilskud.....	15
1.13 Ansøgning	15
1.14 Ansøgningsfrist	16
1.15 Behandling af ansøgninger.....	16
Det videre forløb	17
1.16 Udbetaling af årlige tilskud	17
1.17 Udbetaling af éngangstilskud - efter faktura	18
1.18 Tinglysning.....	19
1.19 Skattemæssige forhold.....	19
1.20 Hvis projektet ændres eller ikke gennemføres	19
1.21 Ejerskifte for arealer med tilskud.....	19
Kontrol	20
1.22 Projektarealets nøjagtighed.....	20
1.23 Kontrol	20
1.24 Krydsoverensstemmelse.....	20
Retsgrundlag	22

Bilag 1: Sikring af Skovnaturtyper.....	23
Bilag 2: Træarter i skovnaturtyperne.....	24
Bilag 3: Oversigt over arter, der kan optræde invasivt.....	25
Bilag 4: Tilskudsberettigede udgifter og indhentning af tilbud.....	26
Bilag 5: Ordforklaring.....	30
Bilag 6: Naturstyrelsens lokale tilskudsenheder.....	32

Indledning

Natura 2000 er et netværk af områder i EU med særlig værdifuld natur. Områderne skal bevare og beskytte naturtyper og vilde dyre- og plantearter, som er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene.

Der er udarbejdet Natura 2000-planer og –handleplaner for de danske Natura 2000-områder. Planerne beskriver, hvordan naturtyper og arter skal beskyttes i områderne. Læs mere på Naturstyrelsens hjemmeside: <http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Natura2000>

Formålet med denne tilskudsordning er at beskytte skovnaturtyper og -arter som opfølgning på Natura 2000-planer og -handleplaner.

Der ydes tilskud til at beskytte følgende 10 skovnaturtyper:

Klitskove

- 2180 Skovklit

Bøgeskove

- 9110 Bøg på mor
- 9120 Bøg på mor med kristtorn
- 9130 Bøg på muld
- 9150 Bøg på kalk

Egeskove

- 9160 Ege-blandskov
- 9170 Vinteregeskov
- 9190 Stilkege-krat

Sumpskove

- 91D0 Skovbevokset tørvemose
- 91E0 Elle- og askeskov

Beskyttelsen af skovnaturtyperne bidrager typisk også til at sikre velegnede levesteder for de arter, som skal beskyttes i skov indenfor Natura 2000-områderne. I nogle tilfælde vil der være behov for en særlig indsats. Derfor ydes der også tilskud til denne særlige artsindsats.

I vejledningen anvendes en række særlige begreber, som er forklaret nærmere i bilag 5.

1.1 Hvem kan søge om tilskud?

Ansøgere kan være:

- Private ejere af skove i Natura 2000-områderne. Med begrebet privat ejer menes en person, et selskab, en fond, en forening eller lignende. Den private ejer må ikke have indgået driftsoverenskomst med eller modtage driftstilskud fra det offentlige til det areal, der søges om tilskud til.
- Kommuner med skove i Natura 2000-områderne.¹

1.2 Hvilke arealer kan få tilskud?

Der ydes tilskud til at beskytte et skovareal, der er kortlagt som skovnaturtype i et Natura 2000-område. De kortlagte skovnaturtyper kan ses på hjemmesiden: <http://prior.dmu.dk/>.

For at sikre en *entydig afgrænsning* af skovarealet kan der medtages tilgrænsende skovarealer til en kortlagt skovnaturtype. Som udgangspunkt skal skovnaturtypen udgøre mindst 90 % af det samlede areal. Naturstyrelsen kan i særlige tilfælde godkende, at der ydes tilskud til et areal, hvor skovnaturtype-andelen er mindre end 90 %.

Ved etablering af naturlige vandstandsforhold i en kortlagt skovnaturtype kan tilgrænsende skovarealer også blive påvirket. Derfor ydes der også kompensation for indkomsttab på disse tilgrænsende arealer, se nærmere i afsnittet "*Etablering af naturlige vandstandsforhold*".

Endvidere ydes tilskud til en særlig indsats for arter på de skovbevoksede arealer i Natura 2000-områderne. Indsatsen skal bidrage til at gennemføre Natura 2000-planerne for skov, og arterne skal således være på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, se nærmere i afsnittet "*Særlig indsats for arter*".

¹ I særlige tilfælde kan der ydes tilskud til private og kommunale skove udenfor Natura 2000-områderne, hvis Naturstyrelsen vurderer, at indsatsen er påkrævet for at gennemføre Natura 2000-planerne for skov.

Tilskudssatser

Foranstaltning	Tilskudssats	Udbetalingsperiode	Varighed af aftale
I. Skovnaturtypebevarende drift/pleje			
A. Sikring af skovnaturtyper			
Almindelig grundsats:			
- Grundsats I	300 kr./ha/år	20 år	20 år
- Grundsats II	400 kr./ha/år	20 år	20 år
- Grundsats III	700 kr./ha/år	20 år	20 år
Særlig grundsats:			
- Stævning	500 kr./ha/år	20 år	20 år
- Skovgræsning	1400 kr./ha/år	5 år	5 år
Supplerende sikring			
B. Bevaring af op til 10 store træer pr. ha til død og henfald			Varig
- Diameter 25-50 cm	25 kr./træ/år	20 år	
- Diameter > 50-75 cm	50 kr./træ/år	20 år	
- Diameter > 75 cm:			
- eg	100 kr./træ/år	20 år	
- øvrige træarter	75 kr./træ/år	20 år	
C. Bekæmpelse af arter, der optræder invasivt	100 % af de tilskudsberettigede udgifter	Éngangsbetaling	Senest til 1/10 2015
D. Etablering af naturlige vandstandsforhold			Varig
D1. Kompensation for udgifter til etableringen	100 % af de tilskudsberettigede udgifter	Éngangsbetaling	Senest til 1/10 2015
D2. Kompensation for indkomsttab	300 kr./ha/år	20 år	
E. Forberedelse til skovgræsning	100 % af de tilskudsberettigede udgifter	Éngangsbetaling	Senest til 1/10 2015
II. Ophør med drift i skovnaturtyper			
F. Udlæg til urørt skov	Konkret beregning af Naturstyrelsen	20 år	Varig
III. Arter			
G. Særlig indsats for arter	100 % af de tilskudsberettigede udgifter	Éngangsbetaling	Senest til 1/10 2015

I. Skovnaturtypebevarende drift og pleje

1.3 Sikring af skovnaturtyper (A)

Der ydes tilskud til en grundlæggende sikring af skovnaturtyper, som omfatter:

- Vedvarende skovdække på arealet.
- Naturvenlig foryngelse af skovnaturtypen.
- Uforstyrret jordbund på mindst 2/3 af arealet.
- Ingen gødskning, kemisk bekæmpelse eller kalkning.
- Ingen øget afvanding.
- Fremme af de karakteristiske træarter for skovnaturtypen.
- Eksisterende dødt ved og træer med hulheder bevares.

De enkelte elementer er defineret nærmere i bilag 1.

Der er mulighed for at kombinere sikring af skovnaturtyper med stævning eller skovgræsning:

Stævning: Der skal foretages én stævning af arealet i aftaleperioden på 20 år. Arealet skal som hovedregel tidligere have været stævnet. Naturstyrelsen kan dog vælge at fravige dette princip.

Naturstyrelsen kan f.eks. stille vilkår om:

- at stævningen skal gennemføres på et bestemt tidspunkt,
- at arealet skal opdeles i flere parceller, der stævnes tidsmæssigt forskudt, og
- at brug af tungt maskinel undlades.

Det vil kræve dispensation fra skovlovens § 9, nr. 1, hvis mere end 10 % af et fredskovspligtigt areal skal drives med stævning. Dispensationsansøgning kan vedlægges ansøgningen om tilskud, hvorefter der sker samtidig behandling.

Skovgræsning: Der skal være afgræsning af arealet i aftaleperioden på 5 år. Afgræsningen skal ske med husdyr af typen drøvtyggere.

Naturstyrelsen kan stille vilkår om f.eks. arealstørrelse, græsningstryk, udbindingsperiode og ingen tilskudsfodring.

Det vil kræve dispensation fra skovlovens § 9, nr. 1, hvis mere end 10 % af et fredskovspligtigt areal skal drives med skovgræsning. Dispensationsansøgning kan vedlægges ansøgningen om tilskud, hvorefter der sker samtidig behandling.

Tilskuddet er tidsbegrænset til 20 år (dog 5 år ved skovgræsning), og har årlige udbetalinger.

Der ydes tilskud efter følgende:

Almindelig grundsats (20-årig aftaleperiode):

Grundsats I: Bevoksninger med 2180 Skovklit, 9190 Stilkege-krat, 91D0 Skovbevokset tørvemose og 91E0 Elle- og askeskov (domineret af el).

Grundsats II: Bevoksninger < 100 år med 9110 Bøg på mor, 9120 Bøg på mor med kristtorn, 9130 Bøg på muld, 9150 Bøg på kalk, 9160 Ege-blandskov, 9170 Vinteregeskov og 91E0 Elle- og askeskov (domineret af ask).

Grundsats III: Bevoksninger ≥ 100 år med 9110 Bøg på mor, 9120 Bøg på mor med kristtorn, 9130 Bøg på muld, 9150 Bøg på kalk, 9160 Ege-blandskov, 9170 Vinteregeskov og 91E0 Elle- og askeskov (domineret af ask).

Særlig grundsats for:

Stævning (20-årig aftaleperiode)

Skovgræsning (5-årig aftaleperiode)

Der ydes ikke tilskud til *Sikring af skovnaturtyper*, hvis Naturstyrelsen vurderer, at der er en eksisterende beskyttelse af arealet, der kan sidestilles med denne foranstaltning. Det kan f.eks. være en fredning, en skovlovsaftale eller en beskyttelse af træbevoksede moser efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Endvidere kan Naturstyrelsen beslutte, at kun udvalgte elementer fra *Sikring af skovnaturtyper* skal pålægges et areal, hvis styrelsen vurderer, at de øvrige elementer allerede er pålagt det pågældende areal. Naturstyrelsen reducerer i disse tilfælde tilskuddets størrelse.

1.4 Supplerende sikring

Den grundlæggende sikring af skovnaturtyper (eller tilsvarende eksisterende beskyttelse) kan suppleres med følgende²:

- Bevaring af store træer til død og henfald.
- Bekæmpelse af arter, der kan optræde invasivt.
- Etablering af naturlige vandstandsforhold.
- Forberedelse til skovgræsning.

Skovnaturtype-bevoksninger i høj tilstandsklasse³ skal altid have en supplerende sikring, der bidrager til at fastholde den høje skovtilstand.

Naturstyrelsen kan stille særlige vilkår for at yde tilskud til en *supplerende sikring*.

² I særlige tilfælde kan Naturstyrelsen godkende, at der ydes tilskud til bevaring af store træer til død og henfald, selvom der ikke er en sikring af skovnaturtyper. Indsatsen skal bidrage til at gennemføre Natura 2000-planerne for arter på de skovbevoksede arealer.

³ Begrebet *tilstandsklasse* er forklaret i bilag 5, og kan ses på hjemmesiden: <http://prior.dmu.dk/>

1.5 Bevaring af store træer til død og henfald (B)

Der ydes tilskud til at bevare op til 10 levende træer pr. hektar til død og henfald. Hvis den supplerende sikring af en skovnaturtype-bevoksning i høj tilstandsklasse er bevaring af store træer til død og henfald, skal der bevares mindst 5 store træer pr. ha.

Træerne skal have en diameter på mindst 25 cm, og skal udgøre (eller have udgjort) en del af kronetaget i bevoksningen. Desuden skal træerne som udgangspunkt være hovedtræarter for skovnaturtypen, jf. bilag 2. Naturstyrelsen kan dog godkende, at andre hjemmehørende træarter bevares.

Tilskuddet fastsættes efter træart og diameter i brysthøjde (1,3 meters højde), jf. tabel om tilskudssatser. Træernes position (UTM/EUREF89) skal enten være angivet i ansøgningen eller senest oplyses til Naturstyrelsen ved anmodning om udbetaling af 1. rate af tilskuddet.

Hvis træerne, som skal bevares, falder ned over hegn, stier, veje og lignende, må de skæres op i nødvendigt omfang for at kunne skubbes/trækkes til side, men alt træ skal efterlades på arealet til naturligt henfald. I tilfælde hvor et træ udgør en sikkerhedsrisiko for mennesker eller bygninger, kan træet efter aftale med Naturstyrelsen fældes, under betingelse af, at træet efterlades på arealet. Der bør generelt ikke udpeges træer til død og henfald, der vil kunne udgøre en risiko for færdselen på stærkt befærdede veje og stier.

Naturstyrelsen kan lade aftaler om bevaring af store træer til død og henfald tinglyse på ejendommen.

1.6 Bekæmpelse af arter, der optræder invasivt (C)

Der ydes tilskud til at bekæmpe arterne i bilag 3, hvis de udgør en trussel mod en skovnaturtype-bevoksning. I særlige tilfælde kan der ydes tilskud til at bekæmpe andre arter end dem, der er opført på bilag 3, hvis Naturstyrelsen vurderer, at indsatsen er nødvendig for at gennemføre Natura 2000-planerne for skov.

Der ydes tilskud på 100 % til udgifter, der er direkte relateret til projektet. Der skal sikres rimelige priser, og indhentes mindst 2 bindende tilbud på opgaven. I ansøgningen skal den valgte metode begrundes. De tilskudsberettigede udgifter fremgår af bilag 4.

Projektet skal være afsluttet senest 1. oktober 2015.

1.7 Etablering af naturlige vandstandsforhold (D)

Der ydes tilskud til projekter, som helt eller delvist genskaber naturlige vandstandsforhold, hvis det bidrager til at sikre en skovnaturtype-bevoksning. Det kan særligt være relevant for skovnaturtyperne *91D0 Skovbevokset tørvemose* og *91D0 Elle- og askeskov*. Projekterne vil være forskellige, men ofte vil der være tale om at afbryde dræn eller afvandingsgrøfter

Der ydes også tilskud til nødvendige tekniske forundersøgelser forud for etableringen af naturlige vandstandsforhold. Tekniske forundersøgelser omfatter undersøgelser, der beskriver tekniske og biologiske forhold af betydning for etablering af naturlige vandstandsforhold, herunder størrelse af det påvirkede areal, jordbundsforhold, topografi, flora og fauna. Naturstyrelsen kan stille krav til rådgiverens tekniske ekspertise.

D1: Der ydes tilskud på 100 % til udgifter, der er direkte relateret til projektet. Der skal sikres rimelige priser, og indhentes mindst 2 bindende tilbud på opgaven. I ansøgningen skal den valgte metode begrundes, og det konkrete projekt skal beskrives. De tilskudsberettigede udgifter fremgår af bilag 4. Projektet skal være afsluttet senest 1. oktober 2015.

D2: Endvidere ydes kompensation for årligt indkomstab i 20 år som følge af etableringen af de naturlige vandstandsforhold. Denne kompensation ydes til selve skovnaturtype-bevoksningen, hvor der etableres naturlige vandstandsforhold, samt til evt. tilgrænsende skovbevoksede arealer, som også vil blive påvirket af projektet. Hvis tilgrænsende arealer også bliver påvirket, skal omfanget af dette være dokumenteret i en teknisk forundersøgelse.

De ændrede vandstandsforhold er varige, og vil blive tinglyst på ejendommen.

1.8 Forberedelse til skovgræsning (E)

Der ydes tilskud til én eller flere af aktiviteterne: *etablering af hegn, drikkevandsforsyning, fangfolde* eller *elforsyning*. Tilskuddet skal som minimum omfatte etablering af hegn eller drikkevandsforsyning. Der ydes ikke tilskud til etablering af hegn, drikkevandsforsyning, fangfolde eller elforsyning, hvis der allerede er et brugbart anlæg på arealet. Hvis der findes hegn, drikkevandsforsyning, fangfolde eller elforsyning, som er udtjente, skal dette dokumenteres ved beskrivelser og billeder.

Der ydes tilskud på 100 % til udgifter, der er direkte relateret til projektet. Der skal sikres rimelige priser, og indhentes mindst 2 bindende tilbud på opgaven. De tilskudsberettigede udgifter fremgår af bilag 4.

Projektet skal være afsluttet senest 1. oktober 2015.

II. Ophør med drift i skovnaturtyper

Tilskud til urørt skov ydes primært til skovarealer, som i forvejen i en længere periode har haft minimal eller ingen hugst. Skovarealerne skal være hugstmodne eller inden for en kortere årrække (ca. 10-20 år) blive hugstmodne, og skal i øvrigt have et højt – eller potentiale for et højt – naturindhold, der begunstiges ved udlæg til urørt skov.

1.9 Urørt skov (F)

En aftale om udlæg til urørt skov er varig og omfatter følgende elementer:

- *Der må ikke være nogen forstlig drift på arealet.*
Al forstlig drift skal ophøre på arealet, herunder hugst, plantning og såning.
- *Levende og døde træer må ikke fjernes.*
Hverken levende eller døde træer må fældes, og dødt ved skal efterlades til naturligt henfald. Efter aftale med Naturstyrelsen vil der dog kunne fældes træer, hvis de udgør en sikkerhedsrisiko for mennesker eller bygninger. De fældede træer skal efterlades på arealet til naturligt henfald.
- *Der må ikke anvendes gødning, kemisk bekæmpelse eller kalkning på arealet.*
- *Der må ikke ske en forstyrrelse af jordbunden.*
Hverken jordbearbejdning eller kørsel i skovbunden med tunge maskiner må finde sted.
- *Der må ikke foretages oprensning eller nygravning af grøfter.*
Der må ikke anlægges nye grøfter eller dræn, og eksisterende grøfter må ikke længere oprenses med mindre det vil have en væsentlig uhensigtsmæssig indflydelse på afvandingen af naboarealer, som ikke kan afhjælpes på anden vis.

Desuden kan der indgå supplerende elementer i en aftale om urørt skov, som fastlægges konkret i hvert enkelt tilfælde.

Der kan alene ydes tilskud til urørt skov, hvis arealet er fredskovspligtigt. Hvis et skovareal ikke er fredskovspligtigt, kan der søges om pålæg af fredskovspligt i forbindelse med ansøgning om tilskud.

Naturstyrelsen fastsætter tilskuddet ved at beregne nettoværdien af den stående bevoksning, dvs. realiseringsværdien fratrukket skovningsomkostningerne. Tilskuddet udbetales i 20 lige store årlige rater.

Udlægget til urørt skov vil blive tinglyst på ejendommen.

III. Arter

Der ydes tilskud til en særlig indsats for arter på de skovbevoksede arealer i Natura 2000-områderne.⁴ Arterne skal være på udpegningsgrundlaget i et givent Natura 2000-område.

1.10 Særlig indsats for arter (G)

Der ydes tilskud til en særlig indsats for arter, som efter Naturstyrelsens vurdering bidrager til at gennemføre Natura 2000-planerne for skov. Naturstyrelsens vurdering vil tage udgangspunkt i Natura 2000-plan, Natura 2000-handleplan og Naturstyrelsens notat: "[Retningslinjer for sikring af velegnede levesteder for skovarter](#)".

Der ydes tilskud på 100 % til udgifter, der er direkte relateret til projektet. Der skal sikres rimelige priser, og indhentes mindst 2 bindende tilbud på opgaven. I ansøgningen skal den valgte metode begrundes. De tilskudsberettigede udgifter fremgår af bilag 4.

Projektet skal være afsluttet senest 1. oktober 2015.

Bemærk:

Der er en særlig tilskudsmulighed vedrørende dyrearter i skov omfattet af habitatdirektivets bilag IV (hasselmus og 14 flagermusarter). Se *Bæredygtig skovdrift – vejledning om særlig drift* på www.nst.dk/privatskovtilskud.

⁴ I særlige tilfælde kan der ydes tilskud til skovbevoksede arealer udenfor Natura 2000-områderne, hvis Naturstyrelsen vurderer, at indsatsen er påkrævet for at gennemføre Natura 2000-planerne for skov.

1.11 Begrænsninger

I visse tilfælde ydes ikke tilskud, selvom de øvrige betingelser er opfyldt. Der ydes således ikke tilskud til foranstaltninger:

- der er pligt til at foretage i henhold til skovlov, anden lovgivning eller tinglyste servitutter,
- der gives tilskud efter anden lovgivning,
- der er påbegyndt, inden der er givet tilsagn om tilskud hertil,
- hvor det samlede tilskud er under en vis grænse, som fastsættes af Naturstyrelsen. Pr. juni 2013 er grænsen kr. 5.000.

Desuden er kriseramte virksomheder, som defineret i EF-rammebestemmelserne for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder, udelukket fra tilskud.⁵

Loft på tilskuddet

Der er som udgangspunkt et loft på det samlede årlige tilskud på 200 €/ha (ca. 1500 kr./ha). Hvis det samlede årlige tilskud overstiger dette beløb, vil tilskuddet blive nedsat, så det sammenlagt udgør et beløb svarende til loftet.

Ved opgørelse af det samlede årlige tilskud medregnes følgende ikke:

- Tilskud til bekæmpelse af arter, der optræder invasivt (C).
- Kompensation for udgifter til etablering af naturlige vandstandsforhold (D1).
- Tilskud til forberedelse til skovgræsning (E).
- Tilskud til særlig indsats for arter (G).

I følgende undtagelsestilfælde kan der ydes tilskud, som overstiger loftet på 200 €/ha/år:

- Ved *Bevaring af op til 10 store træer til død og henfald* i kombination med *Sikring af skovnaturtyper* og/eller *Kompensation for indkomsttab ved etablering af naturlig hydrologi*. Det samlede tilskud kan ikke oversige 300 €/ha/år (ca. 2230 kr./ha/år).
- Ved udlæg til *Urørt skov*.

Kombination med andre tilskudsordninger efter skovloven

Tilskud efter denne ordning kan kombineres med tilskud til grøn driftsplan.

Tilskud efter denne ordning kan *ikke* kombineres med tilskud efter ordningerne om særlig drift eller foryngelse af skov.

⁵ I disse EF-rammebestemmelser betragtes en virksomhed som udgangspunkt som kriseramt under følgende omstændigheder:

- a) hvis der er tale om et selskab med begrænset ansvar, når over halvdelen af den tegnede kapital er forsvundet, og over en fjerdedel af denne kapital er gået tabt i løbet af de sidste tolv måneder
- b) hvis der er tale om et selskab, hvor i det mindste nogle af deltagerne hæfter ubegrænset for virksomhedens gæld, når over halvdelen af egenkapitalen som opført i virksomhedens regnskaber er forsvundet, og over en fjerdedel af denne kapital er gået tabt i løbet af de sidste tolv måneder
- c) når virksomheden, uanset dens selskabsform, efter de nationale regler opfylder betingelserne for konkursbehandling mv.

Ansøgning om tilskud

1.12 Inden man søger om tilskud

Inden en ansøgning om tilskud indsendes, skal ansøger have indhentet nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder.

Hvis et projekt kræver tilladelse efter skovloven, vil forholdet til skovloven blive behandlet samtidig med behandling af ansøgningen.

1.13 Ansøgning

Det er muligt at søge om tilskud fra juli 2013, hvor ansøgningsskema kan findes via Naturstyrelsens hjemmeside www.nst.dk/privatskovtilskud. Der er 3 forskellige skemaer til henholdsvis ansøgning om tilskud til 1) Skovnaturtypebevarende drift og pleje, 2) Udlæg til urørt skov og 3) Særlig indsats for arter.

Det udfyldte ansøgningsskema skal sendes til Naturstyrelsens lokale tilskudsenhed, se bilag 6. Ansøgningen kan udfyldes af både ejer eller ejers konsulent. Ejer kan således give en konsulent fuldmagt til at underskrive ansøgningen. Fuldmagten skal vedlægges ansøgningen.

Der skal indsendes én ansøgning for hvert projekt. Ved et projekt forstås i denne sammenhæng et fysisk sammenhængende areal, hvor der søges om tilskud til de samme foranstaltninger for hele arealet (samme tilskudssats). Projektarealet kan betragtes som sammenhængende, selvom det gennemskæres af (mindre) skovveje eller lignende. Kortbilag og arealopgørelse skal være eksklusivt arealet af skovveje m.m.

Ansøgningen skal vedlægges de bilag, som Naturstyrelsen forlanger til brug for sagsbehandlingen, herunder følgende:

- *Oversigtskort, der viser skovens beliggenhed*
- *Kort over projektarealet*

Detailkort der viser projektarealet i hele sin udstrækning. Målestoksforholdet bør ligge indenfor intervallet 1:2.000 til 1:5.000.

- *Liste med geografisk position af træer, der skal bevares til død og henfald*

Ansøgningen vedlægges en liste med geografisk position (UTM/EUREF89) af de træer, der skal bevares til død og henfald. Hvis denne liste ikke vedlægges ansøgningen, skal listen indsendes til Naturstyrelsens lokale tilskudsenhed inden anmodning om udbetaling af 1. rate af tilskuddet.

- *Specificeret budget og mindst 2 bindende tilbud for følgende opgaver:*

Bekæmpelse af arter, der optræder invasivt (C),
Etablering af naturlige vandstandsforhold (D1),
Forberedelse til skovgræsning (E),
Særlig indsats for arter (G).

- *Kort med indtegnning af hegn m.m.*

For foranstaltningen *Forberedelse til skovgræsning (E)* vedlægges kort, der viser, hvor der planlægges opsat hegn, elforsyning, drikkevandsforsyning og fangfold.

- *Nødvendige tilladelse fra offentlige myndigheder.*

1.14 Ansøgningsfrist

Der kan løbende søges om tilskud.

Det vil blive oplyst på Naturstyrelsens hjemmeside www.nst.dk/privatskovtilskud, når den årlige bevilling er opbrugt.

1.15 Behandling af ansøgninger

Naturstyrelsen behandler ansøgningerne løbende. Hvis en ansøgning er særlig mangelfuld, kan den ikke behandles, og vil blive returneret til ansøger uden videre behandling.

Som led i sagsbehandlingen kan Naturstyrelsen indhente relevante oplysninger i kommunerne, særligt for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og for de ikke-fredskovspligtige skovarealer.

På baggrund af sagsbehandling af ansøgningerne giver Naturstyrelsen tilsagn eller afslag til en ansøgning.

Naturstyrelsen kan f.eks. give afslag til ansøgninger, hvis Naturstyrelsen vurderer, at ansøgningen ikke er i overensstemmelse med tilskudsordningens retningslinjer, at effekten af det ansøgte projekt ikke i tilstrækkeligt omfang bidrager til formålet med ordningen, at effekten af det ansøgte projekt ikke er tilstrækkelig set i forhold til projektets samlede udgifter, eller at anslåede udgifter ikke er rimelige.

Ansøger vil normalt få svar på en ansøgning efter ca. 3 måneder. Ansøgninger om større og mere komplekse projekter vil dog normalt ikke kunne afgøres indenfor 3 måneder.

Det videre forløb

Da tilskuddene efter denne ordning både indeholder årlige tilskud og éngangstilskud, så sker udbetalingen efter to forskellige regelsæt.

1.16 Udbetaling af årlige tilskud

For følgende foranstaltninger udbetales tilskuddet årligt: *Sikring af skovnaturtyper (A)*, *Bevaring af op til 10 store træer pr. ha til død og henfald (B)*, *Kompensation for indkomsttab ved etablering af naturlige vandstandsforhold (D2)* og *Udlæg til urørt skov (F)*.

Udbetaling af årlige tilskud

Der skal hvert år anmodes om udbetaling af tilskud i NaturErhvervstyrelsens *Fællesskema* (indberetning). Her skal det samtidig erklæres, at betingelserne for tilsagn er overholdt. Hvis betingelserne ikke er overholdt, skal det oplyses i bemærkningsfeltet i Fællesskemaet og årsagen hertil. Sammen med Fællesskemaet skal indsendes markkort med indtegning af arealer med tilsagn om tilskud. For tilsagn, der gives i 2013, skal der første gang anmodes om udbetaling i Fællesskema 2014. Der gælder dog følgende for:

- *Sikring af skovnaturtyper med skovgræsning.*
Her kan der først anmodes om udbetaling i Fællesskemaet efter, at der er anmodet om udbetaling af evt. tilskud til *Forberedelse til skovgræsning.*
- *Aftaler med tinglysning*
Her kan der først anmodes om udbetaling i Fællesskemaet efter, at der er foretaget tinglysning af aftalen, med mindre andet fremgår af tilsagnet.

Det er en betingelse for udbetaling af tilskud, at arealet har været udnyttet efter reglerne i tilsagnet i hele tilsagnsperioden.

Anmodning om udbetaling af eksisterende tilsagn skal ske på siden "Tilsagn under skovordningerne" eller "Træer og Hegn" i Fællesskemaet, hvor det også skal erklæres, at betingelserne i tilsagnet er overholdt. Bemærk, at alle ansøgere skal indsende Fællesskema og markkort elektronisk. Dette sker via Fødevareministeriets Tast selv-service, som det nye Internet Markkort er en del af. Ejer kan enten selv anvende Tast selv-service, eller der kan gives fuldmagt til en konsulent. Desuden skal som minimum udfyldes siderne "Forsiden", hvor det samtidig skal erklæres, at betingelserne i tilsagnet er overholdt, "Bedriftens ejendomme" og "Markplan og Enkeltbetaling". Tilsagnsarealerne skal indtegnes korrekt i Internet Markkort.

Fristen for indsendelse af Fællesskema i det enkelte år fremgår af NaturErhvervstyrelsens hjemmeside: <http://naturerhverv.fvm.dk/faellesskema>. Som hovedregel er fristen den 21. april (eller den førstkommande tirsdag, hvis den 21. april falder i en weekend).

Læs mere om Fællesskemaet på: <http://naturerhverv.fvm.dk/faellesskema>

Reduktion af tilskud ved forsinket anmodning om udbetaling og bortfald af tilsagn

Hvis Fællesskemaet indsendes for sent, reduceres tilskuddet, og tilsagn kan bortfalde:

Eksempel for år 2013:

Fristen for indsendelse af Fællesskema 2013 er den 23. april 2013.

Hvis Fællesskema 2013 indsendes i perioden fra 23. april til den 21. maj 2013, er der tale om en forsinket anmodning om udbetaling, og det vil medføre en reduktion af årets støtte svarende til 1 % fradrag pr. arbejdsdag. Har NaturErhvervstyrelsen ikke modtaget Fællesskemaet senest den 21. maj 2013, mistes årets tilskud.

Hvis Fællesskema 2013 ikke er indsendt, kan tilsagnet stadig opretholdes, hvis det senest 1. august 2013 meddeles NaturErhvervstyrelsen, at tilsagnsbetingelserne er opfyldt for tilsagnsarealerne i den indeværende tilsagnsperiode. Der vil dog ikke blive udbetalt tilskud for det pågældende tilsagnsår.

Hvis Fællesskema 2013 ikke indsendes, og fristen 1. august 2013 heller ikke overholdes, vil tilsagnet om tilskud bortfalde, og tidligere udbetalt tilskud kan blive krævet tilbagebetalt.

Hvornår udbetales tilskuddet

Naturstyrelsen udbetaler tilskuddet én gang årligt. Udbetalingen sker i perioden 1. november - 31. marts med mindre særlige forhold gør sig gældende. Udbetalingen kan ske senere, f.eks. hvis der har været et kontrolbesøg og den efterfølgende sagsbehandling ikke er afsluttet.

Udbetalingskonto

Tilskuddet vil blive overført til ejers Nemkonto.

1.17 Udbetaling af éngangstilskud - efter faktura

For følgende foranstaltninger udbetales tilskuddet på én gang: *Bekæmpelse af arter, der optræder invasivt (C)*, *Kompensation for udgifter til etablering af naturlige vandstandsforhold (DI)*, *Forberedelse til skovgræsning (E)* og *Særlig indsats for arter (G)*.

Det vil fremgå af tilsagnsbrevet, hvordan der anmodes om udbetaling af éngangstilskud.

Anmodning om udbetaling skal være modtaget i Naturstyrelsen senest to måneder efter, at projektet er afsluttet. Naturstyrelsen kan i særlige tilfælde meddele dispensation fra denne frist.

Naturstyrelsen udbetaler tilskuddet på grundlag af en opgørelse af de betalte tilskudsberettigede udgifter. Udgifterne skal kunne dokumenteres.

Naturstyrelsen kan i særlige tilfælde beslutte, at anmodning om udbetaling af tilskud skal være vedlagt en erklæring fra en statsautoriseret eller registreret revisor. Formular til revisorerklæring fås via Naturstyrelsens hjemmeside eller ved henvendelse til Naturstyrelsens lokale tilskudsenhed.

Tilskuddet overføres til ejers NemKonto.

Betingelser for udbetaling

Det er en betingelse for udbetaling:

- at de nødvendige tilladelser for projektet foreligger,

- at anmodning om udbetaling indeholder de oplysninger og er vedlagt de bilag, som Naturstyrelsen forlanger til brug for beregning og udbetaling af tilskud,
- at alle udgifter er afholdt i overensstemmelse med tilsagn, og
- at alle udgifter er afholdt inden den dato, hvor projektet senest skal være afsluttet, med mindre der er tale om udgifter til en eventuel revisorerklæring.

Der må ikke afholdes udgifter til projektet, før tilsagnshaver har modtaget tilsagn fra Naturstyrelsen.

Udbetalingsanmodningen med tilhørende originale regnskabsbilag skal være tilgængelig i mindst 5 år fra datoen for udbetaling af tilskud.

1.18 Tinglysning

Naturstyrelsen kan lade varige aftaler tinglyse på ejendommen. Udlæg til urørt skov og etablering af naturlige vandstandsforhold vil altid blive tinglyst på ejendommen. Naturstyrelsen vurderer konkret, hvorvidt en aftale om bevaring af store træer til død og henfald skal tinglyses på ejendommen. Naturstyrelsen afholder udgifter til tinglysning.

1.19 Skattemæssige forhold

Naturstyrelsen indberetter udbetalt tilskud til *SKAT* som skattepligtig B-indkomst.

Nogle af tilskuddene har dog karakter af en erstatningssum for indskrænkning af en rådighedsrettighed. En sådan erstatningssum er som udgangspunkt skattepligtig efter ejendomsavancebeskatningsloven.

Hvis en ansøger ønsker afklaring om beskatning af et tilskud inden modtagelse af tilskuddet, kan ansøgeren anmode *SKAT* om at afgive et bindende svar. Det koster et mindre gebyr at få et bindende svar. Læs mere på www.skat.dk.

1.20 Hvis projektet ændres eller ikke gennemføres

Hvis projektet ikke gennemføres som anført i ansøgningen, har ejeren pligt til at underrette tilskudsenheden herom (se bilag 6). Dette skal ske inden for 1 måned efter, at det står klart, at projektet ikke gennemføres.

Hvis projektet ikke er påbegyndt, kan der søges om tilskud igen.

Tilsagn om tilskud bortfalder helt eller delvist, og udbetalt tilskud kan helt eller delvist kræves betalt tilbage med tillæg af renter. Tilbagebetaling kan eksempelvis komme på tale, hvis ansøgerens oplysninger er upræcise, fejlagtige, utilstrækkelige, eller der er fortiet oplysninger af betydning for afgørelsen. Der kan også ske straf med bøde for overtrædelse af reglerne.

1.21 Ejerskifte for arealer med tilskud

Naturstyrelsen kan efter ansøgning tillade, at en anden indtræder i et tilsagn om tilskud, når den pågældende opfylder betingelserne for at være tilsagnshaver. Den, der indtræder i tilsagnet, indtræder i rettigheder og forpligtelser efter tilsagnet.

Varige aftaler er bindende for en ny ejer.

Kontrol

1.22 Projektarealets nøjagtighed

Projektarealet skal være opgjort med to decimalers nøjagtighed for følgende foranstaltninger:

- Sikring af skovnaturtyper (A).
- Bevaring af store træer til død og henfald (B).
- Kompensation for indkomsttab ved etablering af naturlige vandstandsforhold (D2).
- Udlæg til urørt skov (F).

1.23 Kontrol

Naturstyrelsen foretager kontrol i forbindelse med administration af denne tilskudsordning. Naturstyrelsen har adgang til f.eks. at besigtige arealer, hvortil der er givet tilskud. Naturstyrelsen har også adgang til regnskaber, forretningsbøger, papirer mv. Materialet skal udleveres til den tilsynsførende på dennes begæring. Til brug for tilsynet kan indhentes nødvendige oplysninger hos skatte- og afgiftsmyndigheder og andre offentlige myndigheder.

Kontrolbesøg vil normalt blive varslet på forhånd.

Hvis ejendommen udtages til kontrol, har ejeren pligt til at medvirke til, at kontrollen kan gennemføres. Hvis ejer ikke selv har mulighed for at medvirke til, at kontrollen kan gennemføres, skal ejer finde en stedfortræder.

Hvis det viser sig, at der er afgivet urigtige eller vildledende oplysninger eller der foreligger andre forhold, der gør, at tilsagn om og/eller udbetaling af tilskud er sket på et forkert grundlag, kan Naturstyrelsen kræve tilskud helt eller delvist tilbagebetalt eller lade tilsagn helt eller delvist bortfalde. Der vil i grove tilfælde kunne idømmes straf og ske udelukkelse fra tilskud.

Træffes afgørelse om tilbagebetaling, anses det krævede beløb som forfaldent 3 uger efter underretning om afgørelsen. Fra denne dag forrentes beløbet i overensstemmelse med renteloven.

Skovloven, bekendtgørelse om tilskud til bæredygtig skovdrift, Kommissionens forordning (EU) Nr. 1975/2006 af 7. december 2006 og Kommissionens forordning (EU) nr. 65/2011 af 27. januar 2011 indeholder nærmere bestemmelser om kontrol af tilskud, tilbagebetaling af tilskud, straf og udelukkelse fra tilskud.

1.24 Krydsoverensstemmelse

Krydsoverensstemmelse betyder, at støttemodtager skal overholde en række krav til miljø, sundhed, dyrevelfærd og god landbrugsmæssig stand for at få udbetalt sin støtte/sit tilskud uden nedsættelse.

Alle krydsoverensstemmelseskrav skal overholdes for hele ejendommen (hele CVR-/CPR-nummeret) med tilsagn om tilskud til miljøvenligt skovbrug under landdistriktsprogrammet. En

overtrædelse af krydsoverensstemmelseskrav kan medføre reduktion i årets udbetaling af støtte under landdistriktsprogrammet, herunder tilskud til miljøvenligt skovbrug. Læs mere om krydsoverensstemmelse, herunder reglerne for reduktion i støtte, i vejledning om krydsoverensstemmelse og vejledning om kontrol med krydsoverensstemmelse, som findes på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside: <http://naturerhverv.fvm.dk/> under landbrug.

Retsgrundlag

De væsentligste retsregler for tilskud til bæredygtig skovdrift fremgår af:

Skovloven (Lovbekendtgørelse nr. 945 af 24. september 2009).

Bekendtgørelse nr. 422 af 8. maj 2012 om tilskud til fremme af bæredygtig skovdrift.

Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 af 20. september 2005 om støtte til udvikling af Landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).

Kommissionens forordning (EF) nr. 1975/2006 af 7. december 2006 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 for så vidt angår kontrol og krydsoverensstemmelse i forbindelse med støtteforanstaltninger til udvikling af landdistrikter.

Kommissionens forordning (EF) nr. 1974/2006 af 15. december 2006 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 om støtte til udvikling af Landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).

Kommissionens forordning (EF) nr. 65/2011 af 27. januar 2011 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning nr. 1698/2005 for så vidt angår kontrol og krydsoverensstemmelse i forbindelse med støtteforanstaltninger til udvikling af landdistrikterne.

Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 for så vidt angår krydsoverensstemmelse, graduering og det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem.

Danmarks landdistriktsprogram for perioden 2007-2013.

Bilag 1: Sikring af skovnaturtyper

Sikring af skovnaturtyper indeholder følgende elementer:

Uddybende bemærkninger	
1. Vedvarende skovdække på arealet.	Skovnaturtypen skal bevares. ⁶ Derfor skal det ved skovdrift tilstræbes, at arealet altid er domineret af hovedtræarterne for skovnaturtypen, jf. bilag 2. Desuden skal kronedækket af hovedtræarterne sammen med andre naturligt forekommende træarter være på mindst 50 % jævnt fordelt over arealet (se dog pkt. 2).
2. Naturvenlig foryngelse af skovnaturtypen.	<p>Ved evt. foryngelse skal der anvendes en naturvenlig foryngelse. Herved forstås selvfor yngelse, naturforyngelse, stævning eller lignende.</p> <p>Der må foretages en supplerende såning eller plantning de steder, hvor den naturlige foryngelse ikke indfinder sig efter en årrække (ca. 5 år). Såningen eller plantningen skal foretages med hovedtræarterne med evt. (mindre) indblanding af øvrige naturligt forekommende træarter, jf. bilag 2.</p> <p>Hvis det efter Naturstyrelsens vurdering ikke er muligt at forynge en konkret bevoksning efter ovenstående retningslinjer, kan Naturstyrelsen fastlægge nærmere retningslinjer for en alternativ foryngelse, herunder om anvendelse af mindre afdrifter, bevaring af store træer til død og henfald og genkultivering af arealet.</p>
3. Uforstyrret jordbund på mindst 2/3 af arealet.	<p>Jordbunden må højst forstyrres på 1/3 af arealet af en skovnaturtype-bevoksning. Forstyrrelse af jordbunden kan f.eks. være jordbearbejdning eller kørsel i skovbunden med tunge maskiner.</p> <p>Derudover gælder, at:</p> <ol style="list-style-type: none">1. evt. jordbearbejdning skal foretages stribevis og/eller punktvis. Denne jordbearbejdning kan foretages i hele bevoksningen, så længe det samlede areal med forstyrrelse af jordbunden ikke overstiger 1/3 af bevoksningens areal.2. der ikke må foretages jordbearbejdning, hvis der ikke tidligere har været foretaget jordbearbejdning i bevoksningen.3. dybe kørespor og traktose skal begrænses mest muligt.
4. Ingen gødskning, kemisk bekæmpelse eller kalkning.	
5. Ingen øget afvanding.	Eksisterende grøfter/dræn må vedligeholdes, men uddybning af eksisterende grøfter samt anlæg af nye grøfter eller dræn er ikke tilladt.
6. Fremme af de karakteristiske træarter for skovnaturtypen.	Ved evt. udrensning eller uddybning skal de karakteristiske træarter for skovnaturtypen fremmes på bekostning af øvrige træarter, jf. bilag 2.
7. Eksisterende dødt ved og træer med hulheder bevares	<p>Dødt ved (såvel stående som liggende), som findes på aftaletidspunktet, skal bevares på arealerne til naturligt henfald.</p> <p>Træer med hulheder (spættehuller eller større hulheder) må ikke fældes.</p> <p>Efter aftale med Naturstyrelsen vil der dog kunne fældes døde træer eller træer med hulheder, hvis de udgør en sikkerhedsrisiko for mennesker eller bygninger. Træerne skal efterlades på arealet til naturligt henfald.</p>

⁶ Nærmere beskrivelser af skovnaturtyperne kan findes i: [Habitatbeskrivelser, årgang 2010. Beskrivelse af danske naturtyper omfattet af habitatdirektivet \(Natura 2000 typer\), ver. 1.03 Appendiiks 4b, 7. maj 2010.](#)

Bilag 2: Træarter i skovnaturtyperne

TABEL 1

OVERSIGT OVER TRÆARTER I SKOVNATURTYPERNE, JF. [HABITATBESKRIVELSER, ÅRGANG 2010, "BESKRIVELSE AF DANSKE NATURTYPER OMFATTET AF HABITATDIREKTIVET \(NATURA 2000 TYPER\)"](#)

Skovnaturtype	Hovedtræart	Karakteristiske træarter	Eksempler på naturligt forekommende træarter
2180 Skovklit	Hjemmehørende træarter (inkl. skovfyr) – selvsåede	Hjemmehørende træarter (inkl. skovfyr) – selvsåede	Stilkeg, bøg, skovfyr, bævreasp, dunbirk, vorte-birk, alm. røn.
9110 Bøg på mor	Bøg	Bøg, rødgran	Bøg, rødgran, vortebirk, dunbirk, alm. røn, stilkeg, vintereg
9120 Bøg på mor med kristtorn	Bøg	Bøg, taks	Bøg, vortebirk, dunbirk, alm. røn, stilkeg, vintereg, taks
9130 Bøg på muld	Bøg	Bøg	Bøg, ask, avnbøg, elm, stilkeg, vintereg
9150 Bøg på kalk	Bøg	Bøg	Bøg, ask, avnbøg, elm, stilkeg, vintereg
9160 Ege-blandskov	Stilkeg, avnbøg	Stilkeg, avnbøg, navr, småbladet lind	Stilkeg, avnbøg, navr, småbladet lind
9170 Vinteregeskov	Vintereg, avnbøg	Vintereg, avnbøg, tarmvridrøn, navr	Vintereg, avnbøg, tarmvridrøn, navr, småbladet lind, spidsløn
9190 Stilkege-krat	Stilkeg	Stilkeg, vortebirk, dunbirk, alm. røn og bævreasp	Stilkeg, vintereg, vortebirk, dunbirk, alm. røn, bævreasp
91D0 *Skovbevokset tørvemose	Birk, skovfyr, rødgran	Dunbirk, skovfyr, rødgran	Dunbirk, vortebirk, skovfyr, rødgran, alm. røn
91E0 *Elle- og askeskov	Rødel, ask	Ask, rødel, gråel, hvidpil, skørpil, dunbirk, skovelm,	Ask, rødel, gråel, hvidpil, skørpil, dunbirk, skovelm

Bilag 3: Oversigt over arter, der kan optræde invasivt

	Latinsk betegnelse
Urter	
canadisk bakkestjerne	<i>Conyza canadensis</i>
japan-pileurt	<i>Fallopia japonica ssp. japonica</i>
kæmpe-pileurt	<i>Fallopia sachalinensis</i>
kæmpe-bjørneklo	<i>Heracleum mantegazzianum</i>
mangebladet lupin	<i>Lupinus polyphyllus</i>
rød hestehov	<i>Petasites hybridus</i>
canadisk gyldenris	<i>Solidago canadensis</i>
sildig gyldenris	<i>Solidago gigantea</i>
Mosser	
stjerne-bredribbe	<i>Campylopus introflexus</i>
Træer – løv	
arter af bærmispel almindelig bærmispel aks-bærmispel	<i>Amelanchier lamarckii Amelanchier spicata</i>
hæk-berberis	<i>Berberis thunbergii</i>
hvid kornel	<i>Cornus alba ssp. stolonifera</i>
bukketorn	<i>Lycium barbarum</i>
glansbladet hæg	<i>Prunus serotina</i>
hjortetaktræ	<i>Rhus typhina</i>
robinie	<i>Robinia pseudoacacia</i>
rynket rose	<i>Rosa rugosa</i>
kamtchatka-rose	<i>Rosa x kamtchatica</i>
hvid snebær	<i>Symphoricarpos albus var. laevigatus</i>
Træer – nål	
arter af ædelgran almindelig ædelgran nordmannsgran nobilis m.fl.	<i>Abies alba Abies nordmanniana Abies procera</i>
arter af lærk europæisk lærk m.fl.	<i>Larix decidua ssp. decidua</i>
arter af gran (rødgran undtaget) hvid-gran sitka-gran m.fl.	<i>Picea glauca Picea sitchensis</i>
arter af fyr (skov-fyr undtaget) klit-fyr bjerg-fyr østrigsk fyr	<i>Pinus contorta Pinus mugo Pinus nigra var. nigra</i>
douglasgran	<i>Pseudotsuga menziesii</i>

Der ydes ikke tilskud til at bekæmpe arter, som en ejer i forvejen har en pligt til at bekæmpe.

Bilag 4: Tilskudsberettigede udgifter og indhentning af tilbud

1) Tilskudsberettigede udgifter

Her beskrives de tilskudsberettigede udgifter for følgende foranstaltninger: *Bekæmpelse af arter, der optræder invasivt (C), Kompensation for udgifter til etablering af naturlige vandstandsforhold (D1), Forberedelse til skovgræsning (E) og Særlig indsats for arter (G).*

Udgifterne skal være nødvendige for at gennemføre projektet og direkte relateret til projektaktiviteterne. Det er dit ansvar at redegøre for dette i ansøgningen. Du skal derfor udspecificere alle udgifter, når du søger om tilskud.

De tilskudsberettigede udgifter kan omfatte:

- udgifter til materiel og anlægsarbejder vedrørende bekæmpelse af arter, der optræder invasivt,
- udgifter til materiel og anlægsarbejder samt konsulentbistand (til evt. forundersøgelse) vedrørende etablering af naturlige vandstandsforhold,
- udgifter til materiel og anlægsarbejder vedrørende etablering af hegn, drikkevandsforsyning, fangfolde og elforsyning som forberedelse til afgræsning,
- udgifter til materiel og anlægsarbejder vedrørende særlig indsats for arter,
- udgifter til løn til tilsagnshavers personale, der er beskæftiget med projektet (se herunder),
- andre udgifter, der er nødvendige for at gennemføre projektet (se herunder).

Særligt om løn til personale

Virksomhedens medarbejdere, medlemmer eller medarbejdere i foreninger og organisationers kan ansættes i projekter, og udgifterne hertil kan indgå som tilskudsberettigede projektudgifter.

Udgifter til løn til personale er kun tilskudsberettigede, hvis udgifterne ikke normalt finansieres af offentlige institutioner, offentlige virksomheder eller kommunale fællesskaber.

Du skal senest på udbetalingstidspunktet kunne fremvise ansættelseskontrakter for projektansatte, af kontrakten skal timeløn og ansættelsesperiode fremgår. Der kan kun udbetales tilskud til løn, når der foreligger en konkret tidsbegrænset og skriftlig aftale med den ansatte. Husk at angive arbejdsopgaver, timepris og antal timer.

Der skal ved anmodning om udbetaling foreligge dokumentation for det faktiske timetal (timeregnskab) og lønsedler.

Timelønnen udregnes som årsløn delt med ét årsværk/timeantal. Et årsværk er på 1924 timer. Det skal fremgå af ansøgningen, hvad den projektansattes arbejde består af, dvs. en redegørelse af behov.

Naturstyrelsen gør opmærksom på, at virksomhedsejere og private ansøgere ikke kan ansætte sig selv i en projektansættelse og kan ikke få tilskud til egen løn.

Der kan ikke opnås tilskud til aflønning af tegningsberettigede bestyrelsesmedlemmer i foreninger og organisationer, herunder formænd, i et projekt.

Særligt om andre udgifter

Naturstyrelsen kan godkende andre udgifter, hvis Naturstyrelsen vurderer at udgifterne er af væsentlig betydning for projektets gennemførelse.

Ikke tilskudsberettigede udgifter:

Følgende udgifter er ikke tilskudsberettigede (listen er ikke udtømmende):

- Tilsagnshavers eget arbejde, herunder arbejde udført af formænd og tegningsberettigede bestyrelsesmedlemmer i foreninger og organisationer.
- Almindelige driftsudgifter (fx husleje, forsikringer, energiforbrug, kontorholdsudgifter, abonnemeter, mv.).
- Udgifter knyttet til varetagelse af sædvanlige myndighedsopgaver.
- Udgifter, der er et krav i henhold til anden lovgivning (fx byggetilladelser).
- Udgifter, der vedrører aktiviteter som tilsagnshaver er forpligtet til at gennemføre i medfør af anden lovgivning.
- Udgifter, der vedrører andre aktiviteter, som tilsagnshaver er forpligtet til at gennemføre i medfør af anden lovgivning herunder (fx udgifter, hvortil der gives andre EU-tilskud, ydes offentlig støtte, ydes støtte i medfør af anden lovgivning, mv.).
- Udgifter afholdt udenfor projektperioden.
- Udgifter, der er afholdt før den dato, du modtager tilsagnet, eller før den dato Naturstyrelsen har givet igangsættelsestilladelse.
- Udgifter, der er faktureret og/eller betalt efter at projektperioden er slut.
- Bogholderi, debitoropfølgning, fakturering, udarbejdelse af skatte- og driftsregnskab.
- Finansierings-, revisions-, advokat- og pengeinstitutomkostninger (fx renter af gæld) - medmindre disse skyldes krav fra Naturstyrelsen.
- Regnskabs- og revisorvirksomhed, herunder forberedelse og fremskaffelse af oplysninger, der er nødvendig for varetagelsen af disse opgaver.
- Moms, med mindre denne endeligt bæres af tilsagnshaver.
- Udgifter i form af naturalydelse (Indirekte udgifter).
- Udgifter i forbindelse med etablering af hegn, som ikke vedrører selve anskaffelsen og opsætning af hegn, herunder udgifter til fjernelse af eksisterende hegn.
- Udgifter, der ikke er specificerede i budgettet.

#

Følgende investeringer er ikke tilskudsberettigede (listen er ikke udtømmende):

- Køb på afbetaling med ejendomsforbehold af udstyr og materiel.
- Simple genanskaffelses investeringer.
- Udgifter til køb af brugte maskiner og brugt udstyr.
- Udgifter til køb af køretøjer til ekstern transport.
- Udgifter til leasing eller leje af udstyr og materiel.
- Udgifter til markedsføring.
- Udgifter til reparation af udstyr.
- Udgifter til forskning og teknologisk udvikling.
- Udgifter til køb af dyr.
- Udgifter til vedligeholdelse af tilsagnsareal, så arealet fremstår som egnet til afgræsning.

2) Udgifternes rimelighed

Når Naturstyrelsen modtager en ansøgning om tilskud, skal Naturstyrelsen vurdere, om udgifterne til projektet er rimelige.

Du skal derfor i ansøgningen udspecificere alle udgiftsposter for følgende foranstaltninger: *Bekæmpelse af arter, der optræder invasivt (C), Kompensation for udgifter til etablering af naturlige vandstandsforhold (D1), Forberedelse til skovgræsning (E) og Særlig indsats for arter (G).*

Dokumentation for rimelige priser skal indsendes for disse foranstaltninger sammen med ansøgningen. Du skal indsende 2 bindende tilbud.

Du skal på ansøgningstidspunktet angive, hvilket tilbud der vælges, da der gives tilsagn på baggrund heraf. Hvis du ikke vælger det billigste tilbud, skal det begrundes, og Naturstyrelsen vurderer, om årsagen er relevant.

Tilsagnshaver er ikke forpligtet til at anvende et af de to tilbud, der indsendes sammen med ansøgning om tilskud.

Hvis projektets samlede anlægsudgifter ikke overstiger 300.000 kr., er tilsagnshaver ikke forpligtet til at anvende et af de to tilbud, der indsendes sammen med ansøgning om tilskud, ligesom tilsagnshaver ikke er forpligtet til at anvende det billigste af de to tilbud. Tilsagnshaver kan afholde udgifter i forbindelse med projektet uden at skulle anvende tilbudslovens regler.

Hvis projektets samlede anlægsudgifter derimod overstiger 300.000 kr., er tilsagnshaver ikke forpligtet til at anvende et af de to tilbud, der indsendes sammen med ansøgning om tilskud, men tilsagnshaver skal overholde tilbudslovens regler og skal derfor indhente minimum to underhåndsbud ved afholdelse af udgifter til projektet.

Eksempelvis:

- hvis der er to tilbud på hegning af et areal: et på 32.500 kr. og et på 34.700 kr., og det billigste vælges, skal der i budgettet stå 32.500 kr.
- hvis en budgetpost vedrører en vare, der er så speciel, at der kun er en udbyder, så vedlægges det indhentede tilbud sammen med en forklaring på, hvorfor der kun er et tilbud.
- hvis det dyre tilbud vælges frem for det billige tilbud, så skal der vedlægges en forklaring på, hvorfor det dyre tilbud er valgt.

For at Naturstyrelsen kan identificere beløbene fra budgettet i de vedlagte tilbud, bedes du med tusch eller en cirkel markere, hvilke tal fra tilbuddene, du har valgt at overført til budgettet.

For alle udgifter gælder, at du på udbetalingstidspunktet skal kunne dokumentere udgiften ved faktura, kvittering eller lignende. For eksterne konsulentydelse og for internt ansatte i projektet gælder det endvidere, at du skal kunne redegøre detaljeret for aktiviteter, timepris og timeantal, i form af enten konsulentkontrakter eller time- og aktivitetsopgørelser.

Det er Naturstyrelsen der afgør, om dokumentationen og eventuelle begrundelser er tilstrækkelige.

3) Udbudsregler efter tilbudsloven

Udbud skal både sikre effektiv konkurrence, så alle virksomheder har lige adgang til offentlige støttede kontrakter, og sikre, at der indkøbes bedst og billigst.

Som tilsagnshaver efter denne ordning, kan du være omfattet af EU's udbudsregler eller reglerne i den danske tilbudslov (bekendtgørelse af lov nr. 1410 af 07/12/2007 om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter).

Hvis dit projekt er omfattet af en kontrakt, der er omfattet af EU's udbudsregler eller tilbudslovens regler, skal du oplyse om det allerede i ansøgningen.

Det er vigtigt, at du selv orienterer dig om reglerne. Du finder informationen på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside, www.kfst.dk.

Vær opmærksom på, at hvis du vil tilføje noget til et projekt eller udvide et projekt, som allerede har været i udbud, skal den nye del også i udbud.

Hvis de projektaktiviteter, Naturstyrelsen kan give tilskud til, indgår som del af et større projekt, er det det samlede projekts kontraktsum, der afgør, om du er omfattet af udbudsreglerne, og om det er tilbudsloven eller EU's udbudsdirektiv, som gælder.

Senest når du anmoder om udbetaling, skal du kunne dokumentere, at du har opfyldt reglerne.

Du skal holde dokumenter, som dokumenterer, at reglerne er overholdt, tilgængelige i mindst 5 år fra datoen for slutudbetaling. Det betyder blandt andet, at du også skal gemme de tilbud, du ikke har accepteret.

Naturstyrelsen kan på ethvert tidspunkt forlange at se materialet. Hvis det senere viser sig, at du ikke har holdt dokumenterne tilgængelige, er det misligholdelse af en tilsagnsbetingelse, og tilsagnet kan bortfalde.

Du skal også være opmærksom på, at Naturstyrelsen kan nedsætte den samlede værdi af de tilskudsberettigede projektudgifter for et projekt, hvis Naturstyrelsen vurderer, at EU's udbudsregler eller reglerne i tilbudsloven ikke er overholdt. Det nedsatte tilskud vil blive fastsat ud fra en vurdering af art og grovhed af overtrædelsen, og ud fra en vurdering af det økonomiske tab for Den Europæiske Landdistriktsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), der vurderes at være forbundet hermed.

Det fremgår bl.a. af udbudsreglerne, at ved investeringer, der kan karakteriseres som bygge- og anlægsarbejder med en anslået værdi over 300.000 kr., skal tilsagnshaver indhente to underhåndsbud (to tilbud) på investeringen. Ved bygge- og anlægsarbejder forstås også varekøb (udstyr), der forudsætter betydelige installationsomkostninger for at kunne fungere.

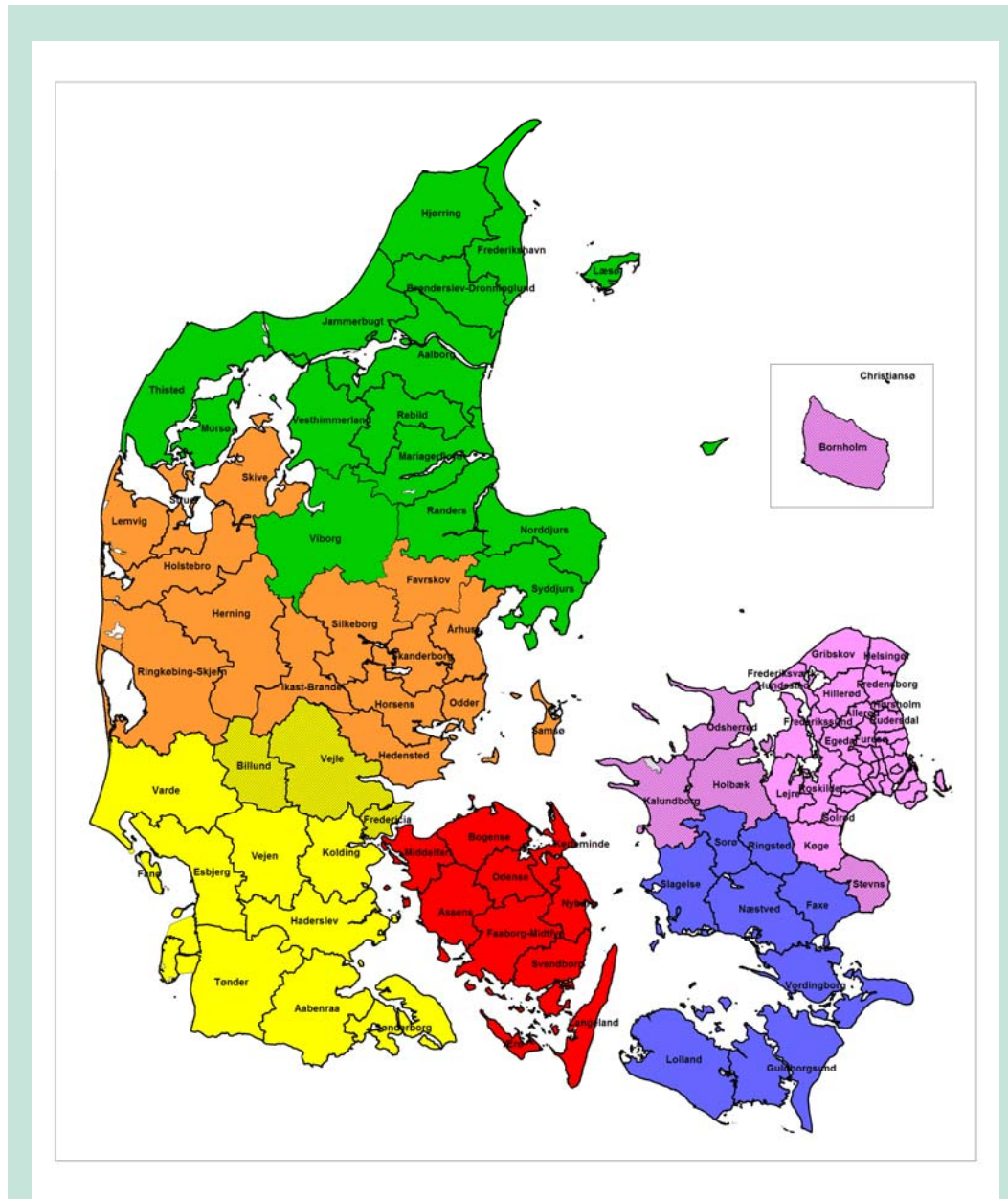
Endeligt skal du være opmærksom på, at principperne i EU-retten og dansk ret om lige behandling og gennemsigtighed gælder, også selv om udbudsreglerne helt konkret ikke gælder.

Bilag 5: Ordforklaring

Begreb	Forklaring
Natura 2000	Natura 2000 er et netværk af områder i EU med særligt værdifuld natur. Natura 2000 er en samlebetegnelse for <i>habitatområder</i> og <i>fuglebeskyttelsesområder</i> . I Danmark tales om internationale naturbeskyttelsesområder, som desuden rummer Ramsarområder og består af et eller flere af disse særligt udpegede områder. Der er mere information om Natura 2000 på Naturstyrelsens hjemmeside .
Udpegningsgrundlag	Udpegningsgrundlaget er en fællesbetegnelse for de arter og naturtyper, som findes indenfor et internationalt beskyttelsesområde og som er omfattet af listerne i habitatdirektivet eller fuglebeskyttelsesdirektivet, som forudsætter udpegningsgrundlag af beskyttelsesområder. Se nærmere her: Udpegningsgrundlag .
Skovnaturtyper	I Danmark er der 10 skovnaturtyper: 2180 (Skovklit) , 9110 (Bøg på mor) , 9120 (Bøg på mor med kristtorn) , 9130 (Bøg på muld) , 9150 (Bøg på kalk) , 9160 (Ege-blandskov) , 9170 (Vinteregeskov) , 9190 (Stilkeke-krat) , 91D0 (Skovbevokset tørvemose) , 91E0 (Elle- og askeskov) .
Kortlægning	Under forarbejdet til Natura 2000-planerne er en række naturtyper (bl.a. de 10 skovnaturtyper) kortlagt ved en fysisk gennemgang af habitatområderne. Naturtyperne er afgrænset og identificeret, og der er registreret oplysninger om struktur og artsindhold på arealerne. De kortlagte naturtyper kan f.eks. findes i PRIOR
Tilstandsklasse (arts- og strukturdata)	Tilstandsklassen er udtryk for naturkvaliteten af den enkelte kortlagte naturtype. Tilstandsklassen er beregnet på baggrund af strukturindikatorer og artsdata, som er indsamlet ved kortlægningen. Ud fra strukturindikatorerne beregnes et strukturindeks, og tilsvarende beregnes et artsindeks ud fra de indsamlede artsdata. Hver især fortæller de to indeks noget om de aktuelle livsvilkår og den seneste historie på arealet. Tilstanden er en sammenvejning af de to indeks. Der er 5 tilstandsklasser: I. Høj tilstand II. God tilstand III. Moderat tilstand IV. Ringe tilstand V. Dårlig tilstand De to øverste klasser I og II opfylder Habitatdirektivets krav til gunstig bevaringsstatus under forudsætning af, at der foreligger en prognose der siger, at arealet også i fremtiden vil kunne opretholde den høje eller gode tilstand. Tilstandsklasse (inkl. struktur- og artstilstand) for en kortlagt naturtype kan ses i PRIOR . Der er mere information om beregning af tilstand for skovnaturtyperne i Faglig rapport fra DMU nr. 696 .

Gunstig bevaringsstatus	<p>En naturtypes bevaringsstatus er gunstig, når:</p> <ul style="list-style-type: none"> - arealet med naturtypen i det naturlige udbredelsesområde er stabilt eller øges - den særlige struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for naturtypens opretholdelse, er til stede og vil være det fremover. - bevaringsstatus for de arter, der er karakteristiske for naturtypen, er gunstig. <p>En arts bevaringsstatus anses for gunstig, når:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bestandsudviklingen viser, at arten på lang sigt vil opretholde sig selv - artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang eller vil blive mindsket - der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på lang sigt at bevare artens bestande
Natura 2000-plan	<p>De statslige Natura 2000-planer fortæller, hvordan hvert af de 246 Natura 2000-områder skal behandles, så tilbagegangen for naturtyper og arter i det enkelte område stoppes. En Natura 2000-plan indeholder en basisanalyse af områdets aktuelle naturtilstand og trusler, mål for naturtilstanden og et indsatsprogram.</p> <p>Natura 2000-plan kan findes på Naturstyrelsens hjemmeside.</p>
Natura 2000-handleplan (Handleplan-myndighed)	<p>Kommunerne og Naturstyrelsen har i fællesskab udarbejdet handleplaner for de enkelte Natura 2000-områder, der følger op på de statslige Natura 2000-planer. Naturstyrelsen har ansvaret for de dele af handleplanerne, der vedrører de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer, mens kommunerne har ansvaret for de øvrige dele af handleplanerne. Kommunerne har således ansvaret for handleplanlægning for de skovbevoksede arealer uden fredskovspligt. Den første generation af handleplaner beskriver indsatsen i første planperiode fra 2010 til 2015, dog 2010-2021 for skovbevoksede, fredskovspligtige arealer.</p> <p>Se mere på Naturstyrelsens hjemmeside og kommunernes hjemmesider.</p>
Stævning	<p>Betegnelse for en gammel form for skovdrift, som består i en nedskæring af træerne med jævne mellemrum (kort rotation). Driftsformen udnytter, at mange løvtræer har en stor evne til at danne nye skud fra stød eller rod. Denne driftsform kan give en stor artsdiversitet af såvel træer som urtevegetation i bunden af skoven.</p>
Urørt skov	<p>Betegnelse for en skov eller et område i en skov, der fra et bestemt tidspunkt friholdes for forstlige indgreb, som f.eks. plantning og hugst.</p>
Kronedække	<p>Betegnelse for hvor stor en andel af skoven, som er dækket af træernes kroner (set direkte ovenfra eller nedefra). Når man taler om kronedække for en bestemt træart, er det et udtryk for, hvor stort et areal den pågældende træart dækker af en bevoksning. Kronedækket er ofte angivet i procent af det samlede areal.</p>

Bilag 6: Naturstyrelsens lokale tilskudsenheder

■ **NST Himmerland**

Møldrupsvej 26
9520 Skørping
Tlf. 72543000

E-mail: HIM@nst.dk

■ **NST Fyn**

Sollerupvej 24,
5600 Fåborg
Tlf. 72543000

E-mail: FYN@nst.dk

■ **NST Søhøjlandet**

Vejlbo, Vejlsovej 12
8600 Silkeborg
Tlf. 72543000

E-mail: SHL@nst.dk

■ **NST Storstrøm**

Hannenovvej 22,
4800 Nykøbing F.
Tlf. 72543000

E-mail: STS@nst.dk

■ **NST Vadehavet**

Skovridervej 3, Arnum
6510 Gram
Tlf. 72543000

E-mail: VAD@nst.dk

■ **NST Vestsjælland**

Mantzhøj, Ullerupvej 1
4500 Nykøbing Sj.
Tlf. 72543000

E-mail: VSJ@nst.dk

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk